

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Teoria i filozofia prawa
Wydział	Wydział Prawa
Kierunek	Prawo
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	jednolite studia magisterskie
Forma studiów	studia stacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	4
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	30 godz.
Cykl dydaktyczny	2019/2020 zimowy
Semestr studiów	10
Rok studiów	5
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2023/2024
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	prof. dr hab. Jan Woleński (e-mail: jwolenski@uafm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Wykład
10	30 godz. 4 ECTS

2. Cele przedmiotu

C1	Fundamentalnym założeniem przedmiotu >Teoria i filozofia< prawa jest ukształtowanie u studenta kończącego studia ogólnej perspektywy natury prawa i jego cech. Taka możliwość spojrzenia na materię będącą przedmiotem studiów pozwala uzewnętrznić relację na dogmatykę prawa jako konsekwencję założeń bazowych i ujrzeć szczególnie prawidłowości regulacji prawnych bez względu na ich literalne brzmienie. Filozofia prawa zaś daje studentowi narzędzie do samodzielnego i przede wszystkim krytycznego spojrzenia na determinizm bądź inderterminizm sposobów regulacji, metod i podstaw, z których normy prawa wyrastają. Przedstawienie różnorodnych stanowisk epistemicznych przygotowuje absolwenta do uwzględniania różnorodnych i nieostatecznych sposobów legitymizacji prawa. W zestawieniu z rysem szkół filozoficznoprawnych wiedza taka pozwala absolwentowi stawiać samodzielnie pytania w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań.
-----------	---

3. Wymagania wstępne

Logika, Wstęp do prawoznawstwa, Historia doktryn politycznych.

4. Opis efektów uczenia się

W1	Wiedza: Absolwent zna podstawowe stanowiska filozoficzne definiujące prawo i potrafi znaleźć ich metodologiczne uprawomocnienie. Student, który zaliczył przedmiot krytycznie analizuje rozstrzygnięcia dogmatyczne. Posiada narzędzia metodologiczne dzięki którym, wyróżnia i ocenia założenia aktów prawnych i ich literalnego brzmienie. Wymienia kryteria absolutnie i relatywnie weryfikujące konsekwencje instytucji prawnych. Poprawnie definiuje kategorie poznawcze obowiązywania i stosowania prawa	EUK7_W1
U1	Umiejętności: Student ma świadomość relatywizacji tekstu prawnego i powodów jego tworzenia. Krytycznie ocenia wartość decyzji interpretacyjnej znajdując dla niej adekwatne uzasadnienie. Odróżnia tworzenie, obowiązywania i stosowanie prawa jako samoistne/jednolite zjawisko. Poprawnie definiuje sprzeczności, analizuje spójność, falsyfikuje zupełność rozstrzygnięcia odnajdując poprawnie właściwe metody naprawcze. Objaśnia i identyfikuje pozaprawne elementy aktu prawnego/decyzji interpretacyjnej. Rozróżnia sens i znaczenie decyzji interpretacyjnej.	EUK7_U1, EUK7_U2
K1	Kompetencje społeczne: Konsekwencją zaliczenia przedmiotu jest umiejętność krytycznego podejścia do materiału dogmatycznego oraz odszukanie perspektywy racjonalnego spojrzenia na naturę indywidualnej decyzji interpretacyjnej jak i samego prawa jako wzorca normatywnego. Postawi samodzielnie pytanie o fundamenty rozstrzygnięcia. Nie zaufa bezkrytycznie literalnemu brzmieniu tekstu prawnego. Poszuka podstaw "dobrego prawa" znajdując rzeczywiste powody do akceptacji/odrzućenia problemu prawnego. Objaśni i analitycznie uzasadni rozstrzygnięcie. Posłuży się poprawnie językiem prawa. Posiada krytyczną postawę wobec każdego problemu prawnego, który wcześniej poprawnie przedstawia.	EUK7_KS1

5. Treści programowe

Wykład (30 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 10)
-----	----------------------------------

Wykl1	<p>I. Wprowadzenie do pojęcia teorii prawa. Ogólna teoria a teoria dogmatyk prawnych. Filozofia prawa-problem samodzielności dyscypliny i dystynkcji od filozofii państwa. Pojęcie metodologii i metod badawczych. Płaszczyzny badawcze prawoznawstwa. Definicje prawdy- relacjonalne i nierelacjonalne.</p> <p>II. Zagadnienie systemu i ujęcia niesystemowe prawa. Elementy konstytutywne teorii i możliwości ich budowy. Niemożność falsyfikacji teorii jako atut. Relacja teorii do praktyki. Zbiory kolektywne i merelologiczne jako podstawa teorii prawa kontynentalnego.</p> <p>III. Pojęcie elementu systemu. Zagadnienia normy, optatywu i przepisu. Językowe i pozajęzykowe pojmowanie norm. Budowa tych elementów- wady i zalety. Problematyka zdań analitycznych i syntetycznych.</p> <p>IV. Problematyka językowa teorii jurystycznych. Teoria aktów mowy- ujęcie historyczne i komparatystyczne. Analiza pozioma i pionowa aktów mowy w systemie. Zalety niejzykowego pojmowania składników systemu. Zagadnienie zasad i reguł w prawie.</p> <p>V. Praktyka. Teoria działania a praktyka filozoficzna. Modele teleologiczne i aprioryczne. Identyczność działań. Przyczyny i motywy działań a kwestia wolności. Redukcjonizm działań..</p> <p>VI. Hierarchiczność jako pojęcie fundamentalne. Natura i rozumienie pojęcia na przykładach historycznych, ze szczególnym uwzględnieniem naturalizmu, teorii Kanta, pozytywizmu prawnego, teorii Kelsena i Harta. Ponowoczesne teorie.</p> <p>VII. Niesprzeczność. Niezgodności a sprzeczności. Istota i rodzaje sprzeczności. prakseologia prawa. Problematyka błędów prakseologicznych systemu prawa. Metody usuwania i konwalidowania problemów.</p> <p>VIII. Wymogi poprawności systemu. Luki-pojęcia, spory, sposoby usuwania. Problem spójności i otwartości systemu. Realizm prawny jako remedium na problemy. Nihilizm jako metoda alternatywna.</p> <p>IX. Prawo wobec wartości. Odróżnienie moralności od etyki i metaetyki. Próba zdefiniowania aksologii. Dobro jako cnota prawna. Predykaty i orzeczniki. Natura i charakter pojęcia. Wadliwość definicji dogmatycznych. Kara jako konsekwencja naruszenia dobra. Teorie kary od czasów Hammurabiego po ujęcie nowoczesne zasługiwania na karę.</p> <p>X. Sprawiedliwość a prawo. Pojęcie, teorie materialne i formalne. Dylemat Eutyfrona, koncepcja sprawiedliwości Arystotelesa. Utylitaryzm jako materialna metoda. Szczególny nacisk położony zostaje na sprawiedliwość proceduralną w ujęciu współczesnych teorii Rawlsa, Nozicka, Habermasa i Alexy'ego.</p> <p>XI. Obowiązywanie prawa. Charakterystyka pojęcia porównawczego na tle pozytywizmu i naturalizmu. Szkoły trzeciej drogi ze szczególnym naciskiem na najnowsze propozycje filozofii ekonomicznych szkół oraz szkół ponowoczesnych i postmodernistycznych. Wykładowia prawa-teorie, stanowiska, przedstawiciele najwybitniejszych szkół.</p> <p>XII. Stosowanie prawa. Metody pojmowania pojęcia. problem sprawozdawczości definicji. Różnice w ujęciach von Wrighta, Znamierowskiego, Petrażyckiego, Habermasa. Stanowiska odmienne: hermeneutyka i filozofia analityczna. Kompetencja i jej pojmowanie. Rodzaje kompetencji.</p> <p>XIII. Egoizm jako metoda tworzenia prawa. Rodzaje egoizmu w prawie- od Smitha do Frege'go. Znajomość prawa i jego rodzaje. Metody uzasadniania decyzji interpretacyjnych w prawie.</p> <p>XIV. Pojęcie racjonalności prawa. Utylitarny i pragmatyczny charakter teorii racjonalnego ustawodawcy. Problem aplikacji teorii rozumu. Rozróżnienie rozumowej, racjonalnej, nieracjonalnej i irracjonalnej teorii tworzenia i stosowania prawa. Rodzaje racjonalności w prawie.</p>
-------	---

6. Metody dydaktyczne

Wykład	
M20	Wykłady

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Wykład	30 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	70 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	100 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	4 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu pisemnego mającego formę eseju napisanego na wskazany temat. Egzamin poprawkowy może mieć formę ustną.

Wykłady (Egzamin końcowy / Zaliczenie końcowe)	
Na ocenę 5:	nd
Na ocenę 4,5:	nd
Na ocenę 4:	nd
Na ocenę 3,5:	nd
Na ocenę 3:	nd

9. Literatura

Literatura podstawowa

- [1] Wronkowska Sławomira, Ziembinski Zygmunt — Zarys teorii prawa, Warszawa, 2001, Ars Boni et aequi. Przedsiębiorstwo wydawnicze
[2] Marek Zirk-Sadowski — Wprowadzenie do filozofii prawa, Kraków, 2000, Zakamycze

Literatura uzupełniająca

- [1] Lech Morawski — Główne problemy współczesnej filozofii prawa. Prawo w toku przemian, Warszawa, 2003, Wydawnictwo Prawnicze Lexis-Nexis
[2] Dyrda Adam, Ghazal Nicholas, Nowak Remigiusz, Pogorzelski Oskar, Samonek Aleksandra — Teoria i filozofia prawa Repetytorium, Warszawa, 2011, Wolters Kluwer Polska

Pomoce dodatkowe

Publikacje/prace zbiorowe:

[1] O wartościach, normach i problemach moralnych. Wybór tekstów z etyki polskiej — Magdalena Środa (red.) , Warszawa, 1994

10. Informacja o osobach prowadzących zajęcia

Osoby prowadzące zajęcia

prof. dr hab. Jan Woleński (e-mail: jwolenski@ua.fm.edu.pl)